debet omnis homo, qui militat. Non enim tantùm de his militantibus Scriptura loquitur, qui armatâ militiâ detinentur: ſed quiſquis militiæ ſuæ cingulo utitur, dignitatis ſuæ miles aſcribitur: atque ideò hæc ſententia poteſt dici (verbi gratiâ) militibus, protectoribus, cunctiſque rectoribus. Quicumque ſibi ſtipendia publicè decreta conſequitur; ſi amplius quærit, tamquam calumniator, & concuſſor Joannis ſententiâ condemnatur.

¶ CORR. ROM.] Sic etiam citat Ivo: quod tamen apud B. Auguſtinum non eſt inventum, quamvis Epiſtola ad Januarium, talem ferè habeat titulum. Simile habetur *ſup. eâd. noli*, §. *eſto ergo:* & de civitate Dei, *lib.* 19. *c.* 12.

VI. *Item* EJUSDEM AUGUSTINI de diverſis Eccleſiæ Obſervationibus. [fortè c. an. 400. *in Africa.*]

Pacata ſunt bella, quæ geruntur, ut mali coërceantur, bonique ſubleventur.

APud veros [r] Dei cultores etiam ipſa bella pacata ſunt, quæ non cupiditate, aut crudelitate, ſed pacis ſtudio geruntur, ut Mali coërceantur, & Boni ſubleventur.

[r Ivo, p. 10. c. 105.]

VII. *Item* GREGORIUS I. univerſis Militibus [ſ] Neapolitanis, *lib.* 12. *Epiſt.* 24. [an. 604. *Româ in Campaniam.*]

Summa eſt laus militiæ, Reip. utilitatibus obedientiam exhibere.

SUmma militiæ [t] laus, inter alia bona merita, hæc eſt; obedientiam Reipub. utilitatibus exhibere [u], quódque ſibi utiliter imperatum fuerit, obtemperare: ſicut etiam nunc Devotionem veſtram feciſſe didicimus, quæ Epiſtolis noſtris, quibus magnificum virum Conſtantium Tribunum cuſtodiæ civitatis deputavimus præeſſe, paruit, & congruam militaris devotionis obedientiam demonſtravit. Unde ſcriptis vos præſentibus curavimus admonendos; uti prædicto viro magnifico Tribuno, ſicut & feciſtis, omnem debeatis pro ſereniſſimorum Dominorum utilitate, vel conſervanda civitate obedientiam exhibere: quatenus quidquid à vobis hactenus benè geſtum agnoſcitur; per præſentis temporis vigilantiam, ac ſolicitudinem augmentetis.

[ſ Epiſcopis. *orig. impreſſum.*]
[t Anſel. *l.* 13. *c.* 9.]
[u ſanctæ Reipub. exhibere. *orig.*]

GRATIAN. Ex his omnibus colligitur, quòd militare peccatum non eſt, & quòd præcepta patientiæ in præparatione cordis, non in oſtentatione corporis ſervanda ſunt.

QUOD BELLUM SIT JUSTUM, ET QUOMODO A FILIIS ISRAEL JUSTA BELLA GEREBANTUR.

QUÆSTIO II.

GRATIAN. QUòd autem quæritur, quod ſit juſtum bellum, inquit

I. ISIDORUS Etymol. *l.* 18. *c.* 1. [c. an. 630. *in Hiſpania.*]

Quod ſit juſtum bellum.

JUſtum eſt [a] bellum, quod ex Edicto α geritur, de rebus repetendis [b], aut propulſandorum hoſtium causâ. & *c.* 15 [c]. §. 1. Judex dictus, quaſi Jus dicens populo, ſive quo Jure diſceptet. Jure autem diſceptare eſt juſtè judicare. Non eſt autem Judex, ſi non eſt in eo juſtitia.

¶ CORR. ROM. α *Edicto.*] In codicibus Iſidori etiam manuſcriptis legitur, *ex prædicto.* Citat enim Ciceronem ex libris de Rep. qui negat juſtum eſſe bellum, niſi denuntiatum, niſi indictum [d], niſi de repetitis rebus.

[a Ivo, *p.* 10. *c.* 116. Pann. *l.* 8. *c.* 54.]
[b *al.* repetitis.]
[c Et *lib.* 9. *c.* 4.]
[d Et idem ferè habetur *l.* 1. *de officiis.*]

II. *Item* AUGUSTINUS in libro Quæſtionum 6. *q.* 10. [an. 388.]

Nihil ad juſtitiam intereſt, ſive apertè, ſive ex inſidiis aliquis pugnet.

DOminus noſter jubet [e] ad Jeſum Nave, ut conſtituat ſibi retrorsùs inſidias, id eſt, inſidiantes bellatores ad inſidiandum hoſtibus. Hinc admonemur hoc [f] non injuſtè fieri ab his, qui juſtum bellum gerunt; ut nihil homo juſtus præcipuè cogitare debeat in his rebus, niſi ut juſtum bellum ſuſcipiat, cui bellare fas eſt. Non enim omnibus fas eſt. Cùm autem juſtum bellum ſuſceperit, utrùm apertâ pugnâ, utrùm inſidiis vincat, nihil ad juſtitiam intereſt. §. 1. Juſta autem bella definiri ſolent; quæ ulciſcuntur injurias, ſi qua gens, vel civitas, quæ bello petenda eſt, vel vindicare neglexerit quod à ſuis improbè factum eſt, vel reddere quod per injurias ablatum eſt. Sed etiam hoc genus belli, ſine dubitatione juſtum eſt, quod Deus imperat, apud quem non eſt iniquitas, & novit quid cuique fieri debeat: in quo bello Ductor exercitûs, vel ipſe populus non tam autor belli, quàm miniſter judicandus eſt.

[e *Joſuë* 8.]
[f *abeſt ab orig.*]

GRATIAN. CùM ergo juſtum bellum ſit, quod ex Edicto geritur, vel quo injuriæ ulciſcuntur; quæritur, quomodo à filiis Iſraël juſta bella gerebantur. De his ita ſcribit

III. AUGUSTINUS in Quæſtionibus Numerorum, *q.* 44. *ad c.* 20. [fortè c. an. 400. *in Africa.*]

Innoxius tranſitus filiis Iſraël negabatur, atque ideò juſta bella gerebant.

NOtandum eſt [g] ſanè, quemadmodum juſta bella gerebantur [à filiis [h] Iſraël contra Amorrhæos.] Innoxius enim tranſitus denegabatur, qui jure humanæ ſocietatis æquiſſimo patere debebat.

[g Ivo, *p.* 10. *c.* 119. Pann. *l.* 8. *c.* 57.]
[h *Abſunt ab orig.*]

AN INJURIA SOCIORUM ARMIS SIT PROPULSANDA.

QUÆSTIO III.

GRATIAN. QUòd verò injuria Sociorum armis propulſanda non ſit, exemplis, & auctoritatibus probatur. Dominus enim [a] cùm ab Herode quæreretur ad interficiendum, non patrocinium ſibi quæſivit armorum, cùm occulto inſtinctu poſſet in eum convertiſſe manus Judæorum: ſed fugiens in Ægyptum, latuit ibi per ſeptennium. Sic etiam, cùm à Judæis lapidibus peteretur, abſcondit ſe, & exivit de templo. Sic etiam cùm duceretur ad crucem; noluit commovere adversùs Seniores Judæorum turbam, quæ [b] nuper ei obviam proceſſerat, & cum palmis & laudibus eum receperat. Sic etiam interrogatus à Pilato, an Rex eſſet; ait [c]: *Regnum meum non eſt de hoc Mundo: ſi enim eſſet de hoc Mundo, miniſtri mei utique decertarent, ut ego non traderer Judæis:* innuens illos ad regnum hujus Mundi pertinere, qui auxilio humanarum virium, non Divino præſidio ab imminenti injuria ſe tueri contendunt. Item, cùm Diſcipulis ſuis ait [d]: *Si vos perſecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam:* non arma armis, ſed fugam perſequentibus docuit opponi.

§. 1. Item ſicut legitur in Eſaia [e], Ægyptus à Nabuchodonoſor devaſtata eſt, quia filiis Iſraël contra Aſſyrios & Chaldæos protectionis & defenſionis auxilium promiſit. Unde dictum eſt [f]: *Baculus arundineus Rex Ægypti: ſuper quem ſi aliquis innixus fuerit, confringetur, & perforabit manum innitentis.* Ipſi etiam Judæi [g] captivi ducti ſunt: quia ſpem ſuæ liberationis non in ſolo Deo, ſed in homine poſuerunt. Sic etiam de primis credentibus legitur [h], quòd rapinam ſuorum bonorum cum gaudio ſuſcipiebant, non quærentes ſibi aliorum patrocinia, ſed gaudentes, quoniam digni inveniebantur pro nomine Jeſu contumeliam pati. Sic & Apoſtolus in prima Epiſtola [i] ſuadet Corinthiis, ut injuriam, & fraudem patienter ferant, potiùs quàm repetendo fratres ſcandalizent. Sic ab idolothytis, & à qualibet eſca cenſet abſtinendum potiùs, quàm cum ſcandalo fratrum edamus. Sic & à ſumptibus abſtinet, ne aliquod offendiculum Evangelio Chriſti præſtaret. Cùm ergo ille, qui ab injuria armis arcetur, non minùs ſcandalizetur, quàm ille, à quo ablata coram Judice repoſcuntur; patet, quòd ad propulſandam injuriam non ſunt petenda armorum auxilia. Quod autem petendum non eſt, illud Jure præſtari non debet. §. 2. Sed econtrà multa ritè præſtantur, quæ tamen Jure non petuntur. Bonus enim non ritè injuriæ vindictam petit, quia malum pro malo reddere non debet: quam tamen Judex rectè infligeret, nec niſi bonum pro malo redderet. Unde ait

[a *Matth.* 2.]
[b *Matth.* 21.]
[c *Joan.* 18.]
[d *Matth.* 10.]
[e *Eſa.* 19.]
[f *Eſa.* 36.]
[g *Ezech.* 29.]
[h *Heb.* 10. *Act.* 5.]
[i 1. *Cor.* 6. & 9.]

I. AUGUSTINUS in expoſitione Pſalmi 108 [k]. [fortè c. an. 420. *in Africa.*]

Quæ ſint differentiæ retributionum.

SEx differentiæ ſunt, reddere bona pro malis, non reddere mala pro malis; hæc duo Bonorum ſunt, & prius melius. Non reddere bona pro bonis, reddere mala pro bonis; hæc duo Malorum ſunt, & poſterius deterius. Reddere bona pro bonis, mala pro malis; hæc duo Mediocrium [l] ſunt: prius propinquum Bonis, convenit etiam Malis α, quod Chriſtus [m] non arguit, ſed plus oportere dicit, quia & Ethnici hoc faciunt: poſterius propinquum Malis, convenit etiam Bonis. Unde & Lex modum ultionis ſtatuit [n]: *Oculum pro oculo.* Quæ, ſi dici poteſt, injuſtorum juſtitia eſt; non quia iniqua eſt ultio, quam Lex ſtatuit: ſed quia vitioſa eſt libido ulciſcendi, magiſque ad Judicem pertinet hoc inter homines decernere [o], quàm bonum hominem ſibi expetere. Hic enim redderet malum pro malo: Judex verò β punit, non delectatione alienæ miſeriæ, quod eſt malum pro malo; ſed dilectione Juſtitiæ, juſtum pro injuſto, quod eſt bonum pro malo: quod etiam Deus judex facit.

¶ CORR. ROM.] B. Auguſtinus in explanatione Pſalmi 108. has ſex differentias aptiſſimè explicavit: cujus ſententiam autor Gloſſæ ordinariæ in eodem loco breviter retulit, ex qua Gloſſa videtur acceptum hoc Caput.

α *Convenit etiam Malis.*] Verba hæc non ſunt in pleriſque vetuſtis, neque in Gloſſa: ſed non longè diſcedunt à verbis B. Auguſtini.

β *Judex verò.*] In Gloſſa ordinaria & pleriſque Gratiani manuſcriptis legitur, *Judex verò non, ſed dilectione Juſtitiæ, quod eſt bonum pro malo, quod & Deus judex facit.* Non ſunt tamen reliqua inducta, quoniam apud B. Auguſtinum in eadem explanatione aliquantò inferiùs eadem ferè habentur.

[k Gloſſa ordin. ibid. ad verſ. *Pro eo, ut diligerent me.*]
[l *al.* mediorum.]
[m *Matth.* 5.]
[n *Exod.* 21.]
[o *al.* diſcernere.]

GRATIAN. ITEM ab aliquo capto injuſtè ſua exiguntur; pro vita tamen redimenda juſtè offeruntur. Item vaſa ſacra ab aliquo

Barbaro injuſtè exiguntur: pro redemptione tamen captivorum juſtè præſtantur. Sic & injuriæ propulſatio, licèt injuſtè poſtuletur; tamen juſtè præſtatur: quamquam & ipſa poſtulatio non uſquequaque injuſta probetur. §. 1. Aliud enim eſt injuriam propellere, ut ſibi liceat voluptuosè vivere; aliud ut aliorum utilitati liberè poſſit vacare: Sicque aliud eſt ſuffragium ab homine tamquam à miniſtro Juſtitiæ poſtulare, ut mala voluntas adverſantium ejus miniſterio careat effectu, & bonorum voluntas ejus ſuffragio ſortiatur effectum: aliud ſpem ſuam à Deo in hominem transferre, ut adverſa, quæ inferuntur à Deo, ad vitæ correctionem, humano pellantur auxilio, nulla præcedente correctione: ſicut Iſraëlitæ, qui captivitatem ſibi imminentem Ægyptiorum ſuffragio ſe putabant poſſe evadere ſine pœnitentia præteritæ vitæ, non revocantes ad memoriam [p]: *Da nobis auxilium de tribulatione, quia vana ſalus hominis.* & idem [q]: *Hi in curribus, & hi in equis, nos autem in nomine Dei noſtri invocabimus.* Petere ergo, vel præſtare in tribulatione ſubſidium, ut voluptuosè quis in crimine vivat, damnabile eſt. Petere autem, vel præſtare ſolatium, ut Malis facultas delinquendi adimatur, ut Eccleſia pacem adipiſcatur, ut aliquis multorum utilitati ſervetur; utile eſt & honeſtum: diſſimulare verò eſt graviſſimum. Hinc de Paulo legitur [r], quòd cùm quidam Judæorum juraſſent ſe non comeſuros panem, niſi eum interficerent; petiit milites à Prætore, quorum præſidio illæſus ſervaretur ab injuria Judæorum, non ſuæ voluptati, ſed omnium utilitati victurus. Hinc in Evangelio [ſ] Mercenarius vocatur, qui videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit. §. 2. Hinc etiam Eccleſia auxilium ab Imperatore ad ſui defenſionem petere monetur. Unde ait

[p *Pſal.* 59.]
[q *Pſal.* 19.]
[r *Act.* 23.]
[ſ *Joan.* 10.]

II. AUGUSTINUS ad Bonifacium, *Epiſt.* 50. [c. an. 417. *ibid.*]

Ab Imperatore Eccleſia auxilium poſtulare debet.

MAximianus [t] Epiſcopus Vagienſis auxilium petiit ab Imperatore Chriſtiano [contra [u] hoſtes Eccleſiæ] non tam ſui ulciſcendi causâ, quàm tuendæ Eccleſiæ ſibi creditæ. Quod ſi prætermiſiſſet; non ejus fuiſſet laudanda patientia, ſed negligentia meritò culpanda. Neque enim & Apoſtolus Paulus [x] vitæ ſuæ tranſitoriæ conſulebat, ſed Eccleſiæ Dei; quando contra illos, qui eum occidere conſpiraverant, conſilium eorum Tribuno ut proderetur effecit. Unde factum eſt, ut eum ad locum, quò fuerat perducendus, deduceret miles armatus, ne illorum pateretur inſidias [y].

[t Polyc. *l.* 1. *tit. ult.* Ivo, *p.* 10. *c.* 59.]
[u *Abſunt ab orig.*]
[x *Act.* 23.]
[y *al.* pateret inſidiis.]

III. *Item* AUGUSTINUS ad Emeritum, *Epiſt.* 164. [an. 405. *ibid.*]

Catholici adversùs Hæreticos à poteſtatibus ordinatis defenſionem poſſunt poſtulare.

NOſtri [z] adversùs illicitas, & privatas veſtrorum violentias (quas & vos ibi, qui talia non facitis α, doletis & gemitis) à poteſtatibus ordinatis tuitionem petunt, non quâ vos perſequantur, ſed quâ ſe defendant.

¶ CORR. ROM. α *Non facitis.*] Addita eſt negatio ex originali & Ivone, & alia etiam emendata. Refert autem ibi B. Auguſtinus id, quod decretum fuerat in ſancto Concilio Carthaginenſi: ac repetitur in Concilio Africano, *c.* 60. citatur autem *infrà*, *eâdem*, *c. ab Imperatoribus.*

[z Ivo, *p.* 10. *c.* 80. Pann. *l.* 8. *c.* 26.]

IV. *Item* EJUSDEM contra Literas Petiliani, *lib.* 2. *c.* 88. [an. 391. *ibid.*]

Quantùm intereſt inter perſecutionem Catholicorum, & Hæreticorum.

PRo membris [a] Chriſti adversùs vos ſæviunt, & vobis reſiſtunt quicumque in Catholica parvæ adhuc fidei eo animo ſunt, quo tunc Petrus fuit [b], cùm ferrum pro Chriſti nomine ſtrinxit. Sed multùm intereſt inter veſtram perſecutionem, & iſtorum. Vos ſimiles eſtis ſervo Sacerdotis Judæorum: quia ſervientes Principibus veſtris adversùs Eccleſiam Catholicam, id eſt, adversùs Chriſti corpus armamini. Iſti autem tales ſunt, qualis tunc Petrus fuit: qui pro Chriſti Corpore, id eſt, pro Eccleſia etiam corporaliter pugnavit.

[a Ivo, *p.* 10. *c.* 75.]
[b *Joan.* 18.]

V. *Item* AMBROSIUS libro primo de Officiis, *c.* 27. [an. 377. *Mediolani.*]

Juſtitiæ plenus eſt, qui patriam bello tuetur à Barbaris.

FOrtitudo [c], quæ vel in bello tuetur à Barbaris patriam, vel domi defendit infirmos, vel à latronibus ſocios; plena juſtitiæ eſt.

[c Ivo, *p.* 10. *c.* 1[illegible]. Pann. *l.* 8. *c.* 50.]

VI. *Item* HIERONYMUS ſuper Sophoniam, *ad c.* 1. [c. an. 387. *in Palæſtina.*]

Prodeſt latroni, vel piratæ, qui membra ejus debilitat.

SI quis fortitudinem [d] latronis, & piratæ, & furis enervat [e], infirmóſque eos reddat; prodeſt illis ſua infirmitas. Debilitata enim membra, quibus priùs non benè utebantur, à malo opere ceſſabunt.

[d Ivo, *p.* 10. *c.* 13. Pann. *l.* 8. *c.* 50.]
[e diripiat. *orig.*]

VII. *Item* AMBROSIUS libro primo de Officiis, *c.* 36. [an. 377. *Mediolani.*]

Qui ſocii non repellit injuriam, ſimilis eſt ei, qui facit.

NOn [f] in inferenda, ſed in depellenda injuria lex virtutis eſt. Qui enim non repellit à ſocio injuriam, ſi poteſt; tam eſt in vitio, quàm ille qui facit. Unde S. Moyſes [g] hinc priùs orſus eſt tentamenta bellicæ α fortitudinis. Nam cùm vidiſſet Hebræum ab Ægyptio injuriam accipientem, defendit: ita ut Ægyptium poſterneret, atque in arena abſconderet. Salomon quoque ait [h]: *Eripe eum, qui ducitur ad mortem.*

¶ CORR. ROM. α *Bellicæ.*] Sic emendatum eſt ex originali, cùm etiam in manuſcriptis Gratiani legeretur, *imbellis.*

[f Neque. *orig.*]
[g *Exod.* 2.]
[h *Prov.* 24.]

VIII. *Item* ANASTASIUS ET DAMASUS Papa [i]. [an. 367. *Romà in Africam.*]

Malorum impietati favet, qui eis obviare ceſſat.

QUi poteſt obviare [k], & perturbare perverſos, & non facit; nihil aliud eſt, quàm favere eorum impietati. Nec enim caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obviare.

[i Damaſus *Epiſt.* 3. ad Stephanum, *c.* 8.]
[k Sup. *diſt.* 83. *error.* & *diſt.* 86. *facientis.* Polyc. *l.* 7. *tit.* 11. Anſel. *l.* 13. *c.* 19.]

IX. *Item* CALIXTUS I. *Epiſt.* 2. ad Epiſcopos Galliæ. [an. 222. *Româ in Galliam.*]

Qui Divina mandata contemnunt, ſeveris coërceantur vindictis.

JUſtum eſt [l], ut qui Divina contemnunt mandata, & inobedientes Patrum exiſtunt juſſionibus; ſeverioribus corrigantur vindictis: quatenus ceteri talia committere timeant, & omnes gaudeant fraternâ concordiâ, & cuncti ſumant ſeveritatis, atque bonitatis exemplum. Nam ſi (quod abſit) Eccleſiaſticam ſolicitudinem vigorémque negligimus; perdit deſidia diſciplinam, & animabus fidelium profectò nocebitur.

[l Polyc. *ibid.* Anſel. *l.* 13. *c.* 13. Ivo, *p.* 6. *c.* 346.]

X. *Item* EX CONCILIO CARTHAGINENSI V. *c.* 9 [m]. [an. 398. *in Africa.*]

Imperatores cum Epiſcoporum proviſione Eccleſiæ defenſionem adversùs divitum potentiam debent ſuſcipere.

AB Imperatoribus univerſis viſum eſt α poſtulandum propter afflictionem pauperum, quorum moleſtiis ſine intermiſſione fatigatur Eccleſia, ut defenſores eis adversùs potentias [n] divitum cum Epiſcoporum proviſione delegentur.

¶ CORR. ROM. α *Viſum eſt.*] Sic eſt emendatum ex codicibus Concilii impreſſis, & manuſcriptis. Anteà legebatur, *juſtum eſt auxilium poſtulandum.*

[m Et in Africano *c.* 42.]
[n *al.* impotentias, τυραννίδα.]

GRATIAN. ECCE, quòd nonnumquam eſt obviandum Perverſis, & injuria ſociorum armis eſt propulſanda, ut & Malis adempta facultas delinquendi proſit, & Bonis optata facultas liberè conſulendi Eccleſiæ miniſtretur. Hoc qui non facit, conſentit. Unde ait

XI. AUGUSTINUS *in Pſal.* 81 [o]. [fortè c. an. 415. *ibid.*]

Non ſunt immunes à ſcelere, qui non liberant eos, quos poſſunt à facto liberare.

OStendit [Propheta] nec illos immunes à ſcelere eſſe, qui permiſerint Chriſtum Principibus interficere, cùm præ multitudine timerentur, & poſſent illos à facto, & ſe à conſenſu liberare. Qui deſinit α obviare cùm poteſt, conſentit.

¶ CORR. ROM. α *Qui deſinit.*] Hæc in eadem Gloſſa referuntur ex Caſſiodoro: cujus verba ſunt hæc: *Nam cùm poſſis obviare Perverſis, ſi deſinas adverſari, conſenſus erroris eſt.*

[o Gloſſa ord. *ibi.* ex B. Auguſt. & Caſſiod. ad illud: *Eripite pauperem.*]

AN VINDICTA SIT INFERENDA.

QUÆSTIO IV.

GRATIAN. 1. *Pars.* QUòD autem vindicta inferenda non ſit, multis modis probatur. Mali enim tolerandi ſunt, non abjiciendi; increpatione feriendi, non corporaliter expellendi. Unde ait

I. AUGUSTINUS in libro de verbis Domini, *ſerm.* 18. [fortè c. an. 410. *in Africa.*]

Quomodo Mali ſunt tolerandi, & quomodo ab eis recedendum ſit.

TOlerandi ſunt quidem Mali pro pace, nec [a] corporaliter ab eis recedatur: ſed ſpiritualiter α exire, eſt facere quod pertinet ad correctionem Malorum, quantùm licet pro gradu cujuſque, ſalva pace: diſplicere, eſt non tangere. Non enim Prophetæ, qui hæc dicebant, populum ſuum dimiſerunt: ſed inter eos habitabant, quos increpabant: unum templum cum eis intrabant; eadem Sacramenta celebrabant. Hoc eſt exire, ore non parcere: hoc eſt immundum non tangere, voluntate non conſentire.

¶ CORR. ROM.] Caput hoc eſt in Gloſſa Ordinaria, 2. *Corinth.* 6. ad ea verba, *exite de medio eorum.* Sententia verò eſt accepta ex *Serm.* 18. Auguſtini de verbis Domini: ex quo infrà *eâd. caput ecce*, & *caput recedite*, ad idem pertinentia referuntur.

α *Spiritualiter.*] Hic interpoſitæ erant duæ voces, *ſpiritualiter autem*, quæ ſunt expunctæ, quia & à pleriſque vetuſtis, & à Gloſſa ordinaria abſunt.

[a *al.* ne.]